

Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича
Факультет педагогіки, психології та соціальної роботи
Кафедра педагогіки і психології дошкільної та спеціальної освіти

СИЛАБУС
навчальної дисципліни
Діагностика мовленнєвих порушень з
логопропедевтикою
обов'язкова

Освітньо-професійна програма **Логопедія**
Спеціальність **016 Спеціальна освіта**
Галузь знань **01 Освіта / Педагогіка**
Рівень вищої освіти **перший (бакалаврський)**

Факультет педагогіки, психології та соціальної роботи
(назва факультету, на якому здійснюється підготовка фахівців за вказаною освітньо-професійною програмою)

Мова навчання **Українська**

Розробники: **КОСТИК Любов Богданівна,**
кандидат філологічних наук, магістр зі спеціальної освіти
за спеціалізацією Логопедія,
асистент кафедри педагогіки та психології дошкільної
освіти

Профайл викладача (-ів) http://preschool.cv.ua/kostyk_liubov_bohdanivna//

Контактний тел.

E-mail: l.kostyk@chnu.edu.ua

Сторінка курсу в Moodle <https://moodle.chnu.edu.ua/course/view.php?id=2474>

Консультації

Консультації з навчальної дисципліни проводяться очно та онлайн.
Очні консультації: четвер з 13.00. до 15.00
ауд. 505, корпус №8 Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича
Онлайн-консультації (за попередньою домовленістю):
вівторок з 14.00 до 15.00

1. Анотація дисципліни (призначення навчальної дисципліни).

Навчальна дисципліна «Діагностика мовленнєвих порушень з логопропедевтикою» передбачає формування теоретичної та практичної підготовки здобувачів вищої освіти під час вивчення: фізіологічних механізмів мовлення; причин, що викликають порушення мовлення; критичних періодів в розвитку мовної функції; закономірностей розвитку мовлення в дітей раннього та дошкільного віку; проведення діагностичної роботи з дітьми, які мають мовленнєві порушення; умов попередження порушень мовлення; методів спостереження за психофізичним та мовленнєвим розвитком у дітей раннього та дошкільного віку.

2. Мета навчальної дисципліни: формувати у студентів систему знань та умінь про сучасні методики і технології логопедичного впливу на мовленнєву діяльність дітей різних нозологій та застосування практичних навичок у корекційно-компенсаторній роботі з дітьми, які мають психофізичні порушення. Забезпечити здобувачів вищої освіти основними науково-теоретичними та практичними знаннями щодо попередження мовленнєвих розладів у дітей раннього та дошкільного віку.

3. Пререквізити

Діагностика мовленнєвих порушень з логопропедевтикою базується на теоретичних напрацюваннях і практичному досвіді інших навчальних дисциплін – «Психодіагностика та корекція дітей з мовленнєвими вадами», «Спеціальна психологія», «Спеціальна педагогіка», «Спеціальна методика початкового навчання мови та мовлення», «Логопедія», «Логодидактика».

4. Результати навчання:

У результаті вивчення даного курсу студент повинен **знати:**

- **володіти** сучасними методами корекційно-реабілітаційної роботи з розвитку корекції мовлення дітей з особливими освітніми потребами, розуміти психологічні особливості розвитку дітей з різними типами мовленнєвих порушень, особливості психічного розвитку та особистісної сфери дітей з різними типами мовленнєвих порушень;
- **уміти** здійснювати на достатньо високому психолого-педагогічне обстеження осіб з особливими потребами та аналізувати його результати, володіти комплексом логодіагностичних методик визначення рівня сформованості мовленнєвих функцій та мовленнєвої діяльності;

- уміти здійснювати раціональний вибір нетрадиційних та авторських методик логопедичного впливу; здійснювати корекційний вплив з урахуванням психофізичних, вікових особливостей та індивідуальних потреб осіб, які мають дислалію, ринолалію, дизартрію, порушення голосу, ФФНМ, ЗНМ, порушення темпо-ритмічної сторони мовлення, алалію, афазію, порушення писемного мовлення в спеціальних дошкільних та загальноосвітніх навчальних закладах, реабілітаційних установах;
- підвищувати професійну компетентність шляхом систематичного вивчення інформаційних джерел та практики логопедів за профілем підготовки: нові прогресивні авторські технології логопедичного впливу на стан артикуляційної моторики, засоби її покращення;

ІК – Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі і практичні проблеми спеціальної освіти у процесі корекційно-педагогічної, діагностико-консультативної, дослідницької та культурно-просвітницької діяльності або у процесі навчання, що передбачає застосування основних теорій і методів спеціальної та інклюзивної освіти в цілому та логопедії зокрема і характеризується комплексністю та невизначеністю умов.

Загальні компетентності

ЗК 4 – Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК 7 – Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

ЗК 8 – Здатність працювати в команді.

ЗК 9 – Здатність до міжособистісної взаємодії.

ЗК 10 – Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів).

Спеціальні (фахові, предметні) компетентності

СК 1 – Усвідомлення сучасних концепцій і теорій функціонування, обмеження життєдіяльності, розвитку, навчання, виховання і соціалізації осіб з особливими освітніми потребами.

СК 2 – Здатність до аналізу вітчизняного та зарубіжного досвіду становлення і розвитку спеціальної та інклюзивної освіти.

СК 4 – Здатність планувати та організовувати освітньо-корекційну роботу з урахуванням структури та особливостей порушення мовленнєвого розвитку, актуального стану та потенційних можливостей осіб із особливими освітніми потребами.

СК 5 – Здатність реалізовувати ефективні корекційно-освітні технології у роботі з дітьми, підлітками, дорослими з порушеннями мовленнєвого розвитку, доцільно обирати методичне та інформаційно-комп'ютерне забезпечення.

СК 6 – Здатність працювати в команді, здійснювати комплексний логопедичний, психологічний та соціальний супровід дітей з особливими освітніми потребами.

СК 7 – Здатність дотримуватися вимог до організації корекційно-розвивального освітнього середовища.

СК-8. Готовність до діагностико-консультативної діяльності.

СК 11– Здатність дотримуватися основних принципів, правил, прийомів і форм суб'єкт-суб'єктної комунікації.

СК 12 – Здатність організовувати дитячий колектив, створювати в ньому рівноправний клімат і комфортні умови для особистісного розвитку вихованців та їхньої соціальної інтеграції.

СК 13 – Здатність будувати гармонійні стосунки з особами з порушеннями мовленнєвого розвитку, їх сім'ями та учасниками спільнот без упередженого ставлення до їх індивідуальних потреб.

СК 16 – Здатність до особистісного та професійного самовдосконалення, навчання та саморозвитку.

Програмні результати навчання

РН 2 – Здійснювати пошук, аналіз і синтез інформації з різних джерел для розв'язування конкретних задач спеціальної та інклюзивної освіти.

РН 8 – Організовувати і здійснювати психолого-педагогічне вивчення дітей з особливостями психофізичного розвитку, діагностико-консультативну діяльність.

РН 11 – Застосовувати у професійній діяльності знання про методики, технології, форми і засоби реабілітації та корекційно-розвивального навчання дітей з особливими освітніми потребами.

РН 13 – Володіти методиками сприяння соціальній адаптації осіб з порушеннями мовленнєвого розвитку, їх підготовки до суспільної та виробничої діяльності.

РН 14 – Реалізовувати психолого-педагогічний супровід дітей з порушеннями мовленнєвого розвитку.

РН 15 – Застосовувати у професійній діяльності сучасні універсальні та спеціалізовані інформаційні системи та програмні продукти; бібліотечні ресурси та технології, зокрема електронні; спеціальну апаратуру та інструменти.

СК-16. Здатність до особистісного та професійного самовдосконалення, навчання та саморозвитку.

РН 17 – Мати навички самостійного навчання та пошуку необхідної інформації.

5. Опис навчальної дисципліни

5.1. Загальна інформація

Форма навчання	Рік підгот	Семестр	Кількість	Кількість годин	Вид підсумкового
----------------	------------	---------	-----------	-----------------	------------------

	ОВК и		Кредиті в	годин	лекції	практичні	Се мі на р ські	Ла бо ра торні	сам ості йна роб ота	інд ив іду аль ні і за вд ан ня	контрол ю
Денна	3	5	3.0	90	15	–	15	–	60	–	Залік
Заочна	3	5	3.0	90	8	–	–	–	82	–	Залік

5.2. Дидактична карта навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	денна форма						Заочна форма					
	Усього	у тому числі					усьог о	у тому числі				
		Л	С	Ла б	Ін д	с.р .		Л	С	ла б	ін д	с.р .
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Теми лекційних занять	Змістовий модуль 1 Сучасні підходи до подолання порушень звуковимови. Нетрадиційні методи корекційно-компенсаторної роботи з розвитку і корекції мовлення											
Тема 1. Обстеження мовлення дітей (фонематичного сприймання, аналізу та синтезу, уявлення; словни-ка; граматичної будови мовлення тощо)	12	2	2	–	–	8	13	1	–	–	–	12
Тема 2. Подолання порушень звуковимови на початкових етапах логокорекційного впливу	12	2	2	–	–	8	15	1	–	–	–	14
Тема 3. Ефективні методи	12	2	2	–	–	8	13	1	–	–	–	12

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	денна форма						Заочна форма					
	Усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		Л	С	Ла б	Ін д	с.р .		Л	С	ла б	ін д	с.р .
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
логокорекційного впливу при складних порушеннях вимовної сторони мовлення												
Тема 4. Технології розвитку артикуляційної, дрібної та загальної моторики у логопедичній роботі.	12	2	2	–	–	8	11	1	–	–	–	10
Тема 5. Альтернативна та допоміжна комунікація в логопедичній практиці. Авторські методики роботи з немовленими дітьми.	12	2	2	–	–	8	13	1	–	–	–	12
Тема 6. Сучасні підходи до подолання порушень писемного мовлення у дітей з ТПМ	14	2	2	–	–	10	12	2	–	–	–	10
Тема 7. Активні та інтерактивні методи і прийоми в логопедичній практиці	16	3	3			10	13	1	–	–	–	12
Разом за ЗМ 1	90	15	15	–	–	60	90	8	–	–	–	82
Усього годин	90	15	15	–	–	60	90	8	–	–	–	82

5.3. Зміст завдань для самостійної роботи

№	Назва теми
Змістовий модуль 1 Сучасні підходи до подолання порушень звуковимови. Нетрадиційні методи корекційно-компенсаторної роботи з розвитку і корекції мовлення	
1	Тема 1. Подолання порушень звуковимови на початкових етапах логокорекційного впливу.
2	Тема 2. Ефективні методи логокорекційного впливу при складних порушеннях вимовної сторони мовлення.
3	Тема 3. Технології розвитку артикуляційної, дрібної та загальної моторики у логопедичній роботі.
4	Тема 4. Авторські методики роботи з немовленнєвими дітьми
5	Тема 5. Альтернативна та допоміжна комунікація в логопедичній практиці
6	Тема 6. Сучасні підходи до подолання порушень писемного мовлення у дітей з ТПМ
7.	Тема 7. Активні та інтерактивні методи і прийоми в логопедичній практиці

6. Система контролю та оцінювання

Види та форми контролю

- *поточний контроль* (максимально – 50 балів): оцінюється робота студентів на семінарських заняттях, виконання завдань для самостійного опрацювання студентами, виконання практичних завдань, творчих робіт, презентацій, тестових і письмових робіт;
- *рубіжний контроль* (максимально – 10 балів за два модулі): за 5-тибальною шкалою оцінюються модульні письмові роботи у кінці модуля 1 та модуля 2;
- *підсумковий контроль* (максимально – 40 балів): залік. Форма проведення – письмова + автоматизоване тестування у системі Moodle.

Бал, отриманий на екзамені, сума балів, отриманих студентом за різні види виконаної роботи у межах курсу, модульні письмові роботи складають підсумкову семестрову оцінку.

Під час підсумкового контролю враховуються результати студента за

всіма видами навчальної роботи згідно зі структурою залікових кредитів.

За умов організації освітнього процесу в *онлайн-режимі* лекційні, семінарські, практичні заняття проводяться на платформах (*Moodle, Zoom, Google Meet, Google Classroom, BigBlueButton*). Поточне, рубіжне та підсумкове оцінювання (контроль) реалізуються у формі виконання розроблених викладачем автоматизованих тестів (*система Moodle, Google Forms, Quizlet*) та завдань.

Засоби оцінювання

Засобами оцінювання та демонстрування результатів навчання є:

- стандартизовані (автоматизовані) тести;
- проекти (індивідуальні та командні проекти; дослідницько-творчі проекти);
- доповіді, реферати, презентації за обраною темою;
- есе;
- розрахункові, графічні, табличні, статистичні та інші роботи;
- презентації результатів виконаних завдань та досліджень;
- реферування наукової літератури;
- створення структурних (візуальних) схем;
- виконання творчих завдань (доповіді, проекти, огляди тощо).

Критерії оцінювання результатів навчання з навчальної дисципліни

Оцінювання поточної навчальної діяльності, підсумкового контролю та дисципліни в цілому здійснюється відповідно до «Положення про контроль і систему оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти у Чернівецькому національному університеті імені Юрія Федьковича (протокол No2 від 24 лютого 2020 року).

Під час підсумкового контролю враховуються результати студента за всіма видами навчальної роботи згідно зі структурою залікових кредитів.

Шкала оцінювання: національна та ЄКТС

Оцінка за національною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS	
	Оцінка (бали)	Пояснення за розширеною шкалою
Відмінно	A (90–100)	відмінно
Добре	B (80–89)	дуже добре
	C (70–79)	добре
Задовільно	D (60–69)	задовільно
	E (50–59)	достатньо
Незадовільно	FX (35–49)	(незадовільно) з можливістю повторного

		складання
	F (1–34)	(незадовільно) з обов'язковим повторним курсом

А – «відмінно» – якщо студент набрав 90–100 балів, глибоко і всебічно знає зміст курсу, рекомендовану літературу, наукові першоджерела, логічно мислить і буде відповідь, вільно використовує набуті теоретичні знання при аналізі, висловлює своє ставлення до тих чи інших проблем, пов'язує програмовий матеріал із профілем, демонструє високий рівень засвоєння практичних навичок.

В, С – «добре» – коли студент набрав 70–89 балів, твердо знає курс і рекомендовану літературу. Добре засвоїв практичні навички, аргументовано викладає матеріал, висловлює свої міркування про ті чи інші психологічні феномени, але припускається певних неточностей і похибок у логіці викладу.

Д, Е – «задовільно» – якщо студент набрав 50–69 балів, в основному знає курс, рекомендовану літературу, але непереконливо відповідає, плутає поняття, невпевнено почувається, виконуючи практичні завдання, виявляє неточності у знаннях, не вміє оцінювати факти та явища, пов'язувати їх із майбутнім фахом.

FX – «незадовільно» з можливістю перескладання – коли студент набрав 35–49 балів, не опанував зміст курсу, вкрай слабо знає загальну літературу курсу, не знає наукових фактів, визначень, правил та законів. Часто пропускав лекції та практичні заняття.

F – «незадовільно» з обов'язковим повним курсом – якщо студент набрав 1–34 бали, не опанував зміст курсу, не знає загальної літератури курсу, не знає наукових фактів, визначень, правил та законів. Відсутнє загальногуманітарне та наукове мислення, практичними навичками не володіє. Часто пропускав лекції та практичні заняття.

Розподіл балів, які отримують студенти (залік)

Поточне оцінювання (аудиторна та самостійна робота)									Кількість балів (залік)	Сумарна к-ть балів
Змістовий модуль №1										
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7			40	100
8	8	8	8	8	10	10				

T1, T2 ... T7 – теми змістових модулів.

7. Рекомендована література

7.1. Базова (основна)

1. Белова О.Б. Пропедевтика мовленнєвих порушень: навчально-методичний посібник. Кам'янець-Подільський: Медобори 2006, 2017. 132 с.
2. Белова О.Б. Мовленнєвий розвиток в нормі. Навчально-методичний посібник. Кам'янець Подільський: Медобори 2006, 2012. 180 с.
3. Богуш А.М. Мовленнєвий розвиток дітей від народження до 7 років. Монографія. Київ: Видавничий Дім «Слово», 2010. 374 с.
4. Гаврилова Н. С. Класифікації порушень мовлення. *Збірник наукових праць Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка. Сер. соціально педагогічна. Вип. XX : у 2-х ч., ч.1 / за ред. О. В. Гаврилова, В. І. Співака.* Кам'янець-Подільський: Медобори-2006, 2012. С. 293-315.
5. Гаврилова Н. С. Порушення фонетичного боку мовлення у дітей. Кам'янець-Подільський : Друк-Сервіс, 2011. 200 с.
6. Дегтяренко Т.В., Ковиліна В.Г. Психофізіологія раннього онтогенезу: Підручник для студентів вищих навчальних закладів. Київ: УАІД «Рада», 2011. 328 с.
7. Кульчицька Н., Барищук Г. Вчимося правильно говорити. Дидактичний матеріал для обстеження та усунення вад звуковимови у молодших школярів. Тернопіль: Підручники і посібники, 2002. 48 с.
8. Лазарева І.А. Неврологічні основи логопедії: навчально-методичний посібник для студентів дефектологічних спеціальностей, 2005. 132 с.
8. Логопедія. Підручник, 2-е видання. За ред. М.К. Шеремет. Київ: Видавничий Дім «Слово», 2010. 672 с.
9. Манько Н.В. Діагностика та корекція мовленнєвого розвитку дітей раннього віку: Науково-методичний посібник. Київ: КНТ, 2008. 256с.
13. Тищенко В., Рібцун Ю. Як навчити дитину правильно розмовляти: Від народження до 5 років: Поради батькам. Київ: Літера ЛТД, 2006. 128 с.

Додаткова:

1. Андросова В.М. Використання інноваційних технологій в роботі з дітьми-логопатами старшого дошкільного віку для корекції вад звуковимови. *Розкажіть онуку.* 2004. № 10-11.

7. Мартиненко І. Інноваційні підходи в логопедичній роботі з безмовленнєвими дітьми. *Корекційна педагогіка*. Вісник Української асоціації корекційних педагогів. Київ: ТОВ «ДІА», 2017. Вип. 1. С. 18-24.
8. Марченко І.С. Сучасні логопедичні технології у подоланні мовленнєвих розладів у дітей із порушеннями психофізичного розвитку Логопедія : *Науково-методичний журнал*. 2011. N 1. С. 41-44.
13. Рібцун Ю.В. Формування фонологічного компоненту мовленнєвої діяльності у дітей за умов нормального та порушеного онтогенезу *Науковий часопис НПУ імені М. П. Драгоманова*: зб. наук. пр. 2012. 22. Київ: НПУ імені М. П. Драгоманова, 2012. С. 219-222.
- http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nchnpu_019_2014_27_50.

Інтернет ресурси

<https://mromantika1.wixsite.com/mysite>
<http://logoclub.com.ua>
<http://www.logopedia.com.ua>
<http://logopedija.at.ua>
<http://logopedu.com.ua>
<http://innagidkih.ucoz.com>
<http://logopedochka.blogspot.com>
<http://logoburg.com>
<http://abetka-logopedka.org>
<http://logoped.in.ua>
<http://www.abetka-logopedka.org/logopedskarb.htm>
http://korektolog.com/index.php/robotazvukmnu/86-rob-zvukstat__